

۲۱۱ ۳۳۳۲

سازمان حفاظت محیط زیست
معاونت محیط زیست انسانی
دفتر ارزیابی اثرات زیست محیطی

دستورالعمل تخصصی
مطالعات ارزیابی
آثار و پدیده‌های زیست محیطی
مناطق آزاد و ویژه اقتصادی

www.ketab.ir

سرشناسه	: سازمان حفاظت محیط زیست، دفتر ارزیابی زیست محیطی
عنوان و نام پدیدآورنده	: دستورالعمل تخصصی مطالعات ارزیابی آثار و پیامدهای زیست محیطی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی
مشخصات نشر	: تهران: کلام ماندگار، ۱۳۹۹
مشخصات ظاهری	: ۱۰۴ ص. جدول
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۸۴۴۶-۲۵-۵
وضعیت فهرست	: قیفا
موضوع	: بندرها و مناطق آزاد -- ایران -- جنبه های زیست محیطی
موضوع	: Free ports and zones -- Environmental aspects -- Iran
موضوع	: صنعت -- ایران -- جنبه های زیست محیطی
موضوع	: Industries -- Environmental aspects -- Iran
موضوع	: ارزیابی اثرات زیست محیطی -- ایران
موضوع	: Environmental impact analysis -- Iran
موضوع	: مدیریت محیط زیست -- ایران -- برنامه ریزی
موضوع	: Environmental management -- Iran -- Planning
موضوع	: طرح های توسعه صنعتی -- ایران -- فرم ها
موضوع	: Industrial development projects -- Iran -- Forms
رده بندی کنگره	: HF ۱۴۱۸/۳
رده بندی دیویی	: ۳۸۷ / ۱۳۰۹۵۵
شماره کتابشناسی سی	: ۶۱۶۱۳۰۵

دستورالعمل تخصصی مطالعات ارزیابی آثار و پیامدهای زیست محیطی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی

پدید آورنده: سازمان حفاظت محیط زیست، دفتر ارزیابی اثرات زیست محیطی
صاحب امتیاز: سازمان حفاظت محیط زیست
ناشر: نشر کلام ماندگار
اعضای کمیته راهبردی و ناظر: (سازمان حفاظت محیط زیست)
حمید جلالوندی، مدیر کل دفتر ارزیابی اثرات زیست محیطی
حمید هادی نیا، مشاور معاونت محیط زیست انسانی
عباس دانش، معاون دفتر ارزیابی اثرات زیست محیطی
داریوش جرس، کارشناس دفتر ارزیابی اثرات زیست محیطی
مینا شهیدی شکیب، کارشناس دفتر ارزیابی اثرات زیست محیطی
مژگان صادقی نژاد، کارشناس دفتر ارزیابی اثرات زیست محیطی
فرشته پناهی فر، کارشناس دفتر ارزیابی اثرات زیست محیطی
ویراستار علمی: داریوش جرس

نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۹

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

چاپ و صحافی: عمران

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۴۴۶-۲۵-۵

هر گونه چاپ و تکثیر از محتویات این کتاب بدون اجازه کتبی صاحب امتیاز ممنوع است. متخلفان به موجب قانون حمایت حقوق مولفان، مصنفان و هنرمندان تحت پیگرد قانونی قرار می گیرند.

مشخصات نشر: انتشارات کلام ماندگار
آدرس: تهران، خیابان آفریقا (چردن)، بلوار ستاری، پلاک ۷۲
واحد یک شرقی

این کتاب با حمایت صندوق ملی محیط زیست منتشر شده است.

● غیر قابل فروش

فهرست مطالب

پیش گفتار ۷

سرآغاز ۹

بخش اول

الزامات مبحث اهداف، ضوابط ها و قوانین ۱۱

۱- الزامات مبحث اهداف، ضرورت ها و قوانین ۱۳

۱-۱- نحوه معرفی اهداف ۱۳

۲-۱- ضرورت اجرا و نیازها ۱۳

۳-۱- جایگاه طرح در برنامه ها و سیاست های کلان کشور ۱۴

۴-۱- قوانین، آیین نامه ها، ضوابط و استانداردهای زیست محیطی ۱۴

بخش دوم

الزامات مبحث تشریح و معرفی پروژه ۱۵

۲- الزامات مبحث تشریح و معرفی پروژه ۱۹

۱-۲- عنوان طرح ۱۹

۲-۲- مشخصات فنی طرح ۱۹

۳-۲- موقعیت مکانی طرح ۱۹

۴-۲- گزینه های مکانی و فنی ۲۱

۱-۴-۲- گزینه های مکانی طرح ۲۱

۲-۴-۲- گزینه های فنی ۲۳

۵-۲- نحوه تشریح فعالیت ها و ریز فعالیت ها ۲۳

۲-۶- سرمایه گذاری ارزی و ریالی ۲۴

۷-۲- برآورد نوع و میزان مواد اولیه، محل تامین و نحوه انتقال آن ها ۲۵

۸-۲- برآورد نوع و میزان منابع (آب، انرژی و سوخت)، موارد مصرف، محل تامین و نحوه انتقال آن ها ۲۶

۱-۸-۲- آب ۲۶

۲-۸-۲- سوخت مصرفی ۲۶

- ۲۶ ۲-۸-۳- میزان برق مصرفی
- ۲۷ ۲-۹- برآورد نیروی انسانی و محل تامین

بخش سوم:

- ۲۹ الزامات مبحث آلودگی‌ها و جنبه‌های زیست محیطی
- ۳۱ ۳- الزامات مبحث آلودگی‌ها و جنبه‌های زیست محیطی پروژه
- ۳۱ ۳-۱- آلودگی‌های زیست محیطی قابل تصور در پروژه‌های احداث مناطق آزاد و ویژه اقتصادی
- ۳۱ ۳-۱-۱- فاز ساخت و ساز
- ۳۳ ۳-۱-۲- فاز بهره‌برداری
- ۳۴ ۳-۲- نحوه شناسایی، معرفی و ارائه جنبه‌های تخریبی پروژه
- ۳۴ ۳-۳- جمع‌بندی یافته‌های زیست محیطی
- ۳۵ ۳-۴- خطر آلودگی، سوانح و عدم ایمنی مرتبط با طرح

بخش چهارم:

- ۳۷ الزامات مبحث بررسی وضع موجود محیط زیست
- ۳۹ ۴- الزامات مبحث بررسی وضع موجود محیط زیست
- ۴۰ ۴-۱- الزامات مربوط به نحوه تعیین محدوده‌های بلا فصل، تحت تاثیر مستقیم و غیرمستقیم مناطق آزاد و ویژه اقتصادی
- ۴۰ ۴-۱-۱- محدوده بلا فصل طرح
- ۴۰ ۴-۱-۲- محدوده مستقیم طرح
- ۴۱ ۴-۱-۳- محدوده غیرمستقیم طرح
- ۴۲ ۴-۲- نحوه تعیین عمق مطالعات وضع موجود با در نظر گرفتن اهداف و خروجی‌های مورد انتظار از گزارش ارزیابی آثار و پیامدهای زیست محیطی
- ۴۲ ۴-۳- تعیین شکل، محتوای ویژگی‌ها و مشخصات محیطی که باید در گزارش وضع موجود ارائه شود
- ۴۲ ۴-۳-۱- محیط فیزیکی
- ۴۳ ۴-۳-۲- محیط بیولوژیکی
- ۴۳ ۴-۳-۳- محیط اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی

بخش پنجم:

- ۵۳ الزامات مقرر در مبحث پیش بینی و تحلیل آثار و پیامدها
- ۵۵ ۵- الزامات مقرر در مبحث پیش بینی و تحلیل آثار
- ۵۵ ۵-۱- نکات ضروری در بررسی، پیش بینی و تجزیه و تحلیل مجموعه آثار و پیامدهای زیست محیطی پروژه
- ۵۷ ۵-۱-۱- ارزیابی سازگاری و تطابق بین فعالیت‌های طرح و اهداف زیست محیطی
- ۶۰ ۵-۱-۲- پیش بینی جنبه‌ها و اثرات زیست محیطی طرح به تفکیک محیط‌های پذیرنده
- ۶۱ ۵-۲- ضرورت استفاده از مدل سازی در پیش بینی آثار و پیامدهای زیست محیطی

- ۶۱- ۳-۵- تعیین موارد ضرورت بررسی آثار تجمعی طرح
- ۶۲- ۴-۵- معرفی ملاحظات عمومی در انتخاب و به کارگیری روش های ارزیابی
- ۶۳- ۵-۵- نکات ضروری در نحوه بررسی و تدوین آثار زیست محیطی گزینه عدم اجرای پروژه
- ۶۳- ۶-۵- تعیین نحوه جمع بندی مطالعات پیش بینی و ارزیابی آثار و پیامدها

بخش هشتم

- ۶۵- الزامات مبحث مدیریت و پایش زیست محیطی
- ۶۷- ۶- الزامات مبحث مدیریت و پایش زیست محیطی
- ۶۷- ۱-۶- تعیین عمق و دقت راهکارهای کاهش آثار و پیامدهای منفی پروژه
- ۶۸- ۲-۶- نحوه ارائه راهکارهای کاهش اثرات منفی پروژه و زمان بندی آن
- ۶۹- ۳-۶- طرح مدیریت و پایش زیست محیطی (EMMP)
- ۷۰- ۴-۶- طرح مدیریت و پایش زیست محیطی (EMMP)
- ۷۴- ۵-۶- برنامه های آموزشی
- ۷۴- ۱-۵-۶- آموزش های تخصصی
- ۷۴- ۲-۵-۶- آموزش های نیم تخصصی
- ۷۵- ۳-۵-۶- آموزش های عمومی

پیوست اول

- ۷۷- فرمت و محتوای مطالعات محیط فیزیکی، زیست محیطی، اجتماعی و اقتصادی- اجتماعی
- ۷۹- ۱- مطالعات محیط فیزیکی، بیولوژیکی و اقتصادی- اجتماعی
- ۷۹- ۱-۱- محیط فیزیکی
- ۸۰- ۲-۱- محیط بیولوژیک
- ۹۲- ۳-۱- محیط اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی

پیوست دوم

- ۹۷- نحوه انجام عملیات نمونه برداری از محیط های مختلف

پیش‌گفتار

بدون شک، مطالعات ارزیابی آثار و پیامدهای زیست‌محیطی، ابزار پیش‌بینی و مدیریتی برای حصول اطمینان از اجرای مناسب پروژه‌ها با رعایت ملاحظات زیست‌محیطی می‌باشد که در آن جنبه‌ها و آثار و پیامدهای زیست‌محیطی ناشی از فعالیت پروژه‌ها بر محیط زیست، بهداشت و سلامت زیست‌بوم‌ها تفسیر و مدیریت می‌شود، تا حیات و تداوم زیست‌بوم‌ها مخدوش نگردد.

از این‌رو، گزارش نتایج این مطالعات باید در برگزیده تمامی مباحث مربوط به آثار و پیامدهای برجسته پروژه‌ها بوده و راهکارهای مدیریتی آن باید حداکثر اعضا و اطمینان کافی را برای تصمیم‌گیرندگان فراهم آورد. از آنجایی که این‌گونه گزارش‌ها از سوی مجریان پروژه‌ها عنوان یک اظهارنامه رسمی واصل شده و راهکارهای مدیریتی آن پس از تصویب در نظارت و پایش پروژه‌ها در دوران ساخت و بهره‌برداری به دقت، مدنظر قرار می‌گیرد، لذا رعایت یک چهارچوب یکسان و یکپارچه در راستای تهیه و بررسی موجب ارتقاء کیفی محتوا، تسریع و تسهیل در بررسی، خواهد شد. مجموعه حاضر، تحت عنوان دستورالعمل‌های تخصصی تهیه گزارش‌های ارزیابی آثار و پیامدها، حاصل تلاش برای حصول به این هدف است.

مسعود تجریش
معاون محیط زیست اسلامی